

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

II. De Accusationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

ARTICULUS II.

De Accufationibus.

SUMMARIUM.

19. Accufationis definitio.
 20. Et differentia ab Inquifitione ac Denuntiatione.
 21. Facienda accufatio eft in fcriptis,
 22. Nomine iudicis, accufatoris & rei:
 23. Crimine, loci & temporis circumftantiis expreffis,
 24. Cum accufatoris infcriptione.
 25. Differentia delicti Privati & Publici:
 26. Que Jure Canonico & Ufu fere fublata eft.
 27. Accufare prohibentur mente captus, prodigus, pupillus,
 28. Mulier, fervus,
 29. Infamis, criminofus,
 30. Miles ac Magiftratus:
 31. Qui duo iudicia criminalia fubfcripta habet,
 32. Aut fidei eft fufpecta,
 33. Vel reo reverentiam debet.
 34. Clericus & Monachus Prælatum accufare permittuntur.
 35. Accufare reum non poteft inimicus ejus capitalis.
 36. Cum fuam fuorumve injuriam profequuntur,
 37. Aut crimen exceptum eft, ad accufationem fere omnes admittuntur.
 38. Accufari regulariter poffunt omnes:
 39. Quibusdam fpecialiter exceptis.
 40. Accufari de crimine etiam non infamatus poteft,
 41. Et aliquando, non femper, debet.
 42. Accufationi præmittenda eft mentio:
 43. Si ipfa utilis fit & crimen occultum.
 44. Accufatio impune deferri ante,
 45. Non etiam poft oblatum libellum poteft:
 46. Quin tamen deferta valeat reftaurari.
 47. Eâ malè captâ peior profequitio eft.
 48. Eâ defertâ, in accufati crimine aut famam inquire poteft.
 49. Abfolutus de eodem crimine reaccufari, etiam ab alio, non poteft:
 50. Nifi civiliter tantum, vel per viam exceptionis,
 51. Vel à fola iudicii obfervatione fic abfolutus,
 52. Vel de crimine tranfactum,
 53. Aut accufatio non fideliter aut ad interefte inftituta,
 54. Vel in foro tantum interno facta,
 55. Vel crimen Mixti fori fit.

Accufatio eft Delatio rei criminis in iudicium, ad publicam vindictam folemniter facta. Ita ex communi DD. fenfu Zaccarius ad hanc Rubric. n. 1. & Gonzalez in c. 1. n. 6.

Differt imprimis ab Actione; quòd ifta non fpectet vindictam publicam, fivè pœnam corporalem vel pecuniariam fifco applicandam, aut etiam dignitatis, beneficii, officii &c. privationem, reo ad aliorum exemplum & terrorem infligendam: fed folummodo fatisfactionem & utilitatem ejus, qui damnus & injurius eft paffus. Deinde ab Inquifitione & Denuntiatione; quòd hæ non exigant folemnitates l. Libellorum 3. ff. & c. Super bis 16. hâc Rubr. requifitas ad accufationem, Gonzalez l. cit. n. 8.

Facienda accufatio eft fecundùm S. Thomam 2. 2. q. 68. art. 2. in fcriptis; ut ejus

ut ejus libellus judici porrigatur ab accusatore, *l. cit. pr.* vel saltem ab isto vivâ voce prolata accusacionem notarius in Actis describat: quod Curiarum usu non infrequenti receptum est, teste Claro §. *fin. q. 12. n. 7.* cùm; ut constet, cujus probatio incumbat accusatori, & ab isto accusatio non facillè mutetur: tum verò; ut iudex, qui eam in pronuntian-do sequi debet, in concipienda sententia non erret. Si tamen crimina forent levissima, accusacionem in scriptis offerri vel redigi, necesse non esse, *arg. l. Levia 6. ff. de Accusat. existimat Sanchez Lib. 6. Consil. dub. 50. n. 6.* Exprimenda autem in Accusationis libello sunt

22. Primò, nomen judicis, *l. cit. pr. junctâ Glossâ V. Consul;* ut appareat, an is competens sit, nec ne; cùm incompetens adversus reum perperam procedat, ab eoque dicta sententia Jure improbetur, *l. 1. §. l. fin. C. Si à non compet. jud. Sc.*

Secundò, nomen & cognomen accusatoris & accusati, *pr. cit.* ut appareat, an sint legitimi, sive an accusare vel accusari Jure permisi, vel prohibiti sint.

23. Tertiò, species, criminis, vg. homicidium, furtum, adulterium, *pr. cit.* et, quod accusatio spectat, iudex secundùm ejus qualitatem pœnam statuere possit.

Quartò, locus & tempus, scilicet annus & mensis criminis perpetrati, *pr. cit.* partim; ne accusatio vaga & obscura evadat; & reo sui defensio adimatur, vel multò difficilior reddatur; quòd negativam, locò & tempore non coarctatam, probare, & testes falsitatis arguere non possit: partim verò; ut iudex scire possit, an accusacioni non sit præscriptum. *Mensis,* inquam; cùm enim tempus non ita sub sensum cadat, ut locus; & propterea diei faciliùs quàm loci certi o-

bliviscamur, accusatio & criminis probatio nimium constringeretur, si criminis commissi dies aut hora esset exprimenda, Lessius *Lib. 2. de l. §. l. cap. 30. n. 4.* Nisi delictum ratione certæ diei specialiter esset punibile, aut ejus expressio accusatori non justò difficilior, & reo ad sui defensionem utilis vel necessaria foret; hoc enim casu, saltem reò exigente, ipsam etiam exprimendam, cum Farinacio *Prax. Criminal. q. 1. n. 19. §. 20.* vult Guazzinus *Reor. defenf. 3. cap. 3. n. 7. §. 10.*

24. Quintò, inscriptio sive subscriptio accusatoris in crimen, sive ad pœnam Talionis, si defecerit in probatione accusacionis, *pr. Sc. Super his cit.* Quod statuendi ratio justissima fuit; ut coerceretur temeritas accusatorum, *l. fin. C. de Furtis,* qui ad injurias per calumniam inferendas multò faciliùs proflirent, si falsam accusacionem crederent fore inultam, *l. Si cui 7. ff. de Accusat. de qua Talionis pœna sermo redibit ad Rubric. seq. à n. 6.*

25. Porro, ut, quinam ad accusacionem admittantur, planum reddatur, præmittere juvabit Jure proditam & percelebrem partitionem delicti in Privatum & Publicum. Privatum à DD. dici solet, cujus accusatio fere concessa non est cuivis: sed iis tantùm, ad quos pertinet; ut sunt injuriarum, furti, damni arborum furtim cæsarum, bonorum raptorum, expilatae hæreditatis, termini moti & similia delicta, *l. 1. Sc. ff. de Privat. delict.* Publicum autem, cujus accusatio plerumque cuivis de populo conceditur, §. 1. *Instit. de Publ. judic.* quòd id puniri maximè pertineat ad publicam utilitatem: cujusmodi sunt, quæ directè sunt contra Deum aut res Divinas, vg. blasphemia, apostasia, hæresis, Simonia,

monia, magia, sacrilegium: vel contra Principis aut Reipublicæ Majestatem, ut perduellionis & alia læsæ Majestatis crimina: vel quæ, licet contra privatam personam committantur, pro publicis tamen haberi voluit Jus aut consuetudo: ut sunt homicidium, parricidium, adulterium, stuprum, veneficium, crimen falsi, vis publicæ & privatæ, ambitus, peculatus, repetundarum, fraudatæ annonæ &c. l. 1. ff. de Publ. judic.

Dixi, Ferè & Plerumque; quia actiones populares, & de suspectis tutoribus removendis, cuiusvis è populo conceduntur, licet judicia publica non sint: & contrà adulterii & suppositi partus delicta & judicia publica sunt: licet ad illius certæ duntaxat personæ propinquæ, ad istius autem criminis accusationem soli parentes & hi, ad quos ea res pertinet, non quisvis de populo, admittantur, l. Quamvis 30. C. ad L. Jul. de Adult. & l. Lege 30. §. 1. ff. ad L. Cornel. de Fals. Imò, ut paulò post patebit, plura hominum genera in plerisque, & aliqua in omni delicto ab accusatione remouentur. Unde delictorum & judiciorum Publicorum denominationes à lege vel consuetudine, ea publicis adnumerante, defumendas & mutabiles esse, cum Claro §. 1. n. 6. & cit. Farinacio q. 18. n. 17. observat Haunold. Tom. 6. de r. & l. tract. 2. n. 2. & 3. quòd lex & consuetudo delictum ex privato facere queat publicum,

26. & contrà. Quin de Jure Canonico omnia delicta publica censerì, locorumque statutis & consuetudinibus hodie inter ea & privata delicta discrimen fere sublatum, iidem monent; quòd judex in omnibus ex officio procedat, & ad accusationem quisvis admittatur.

27. Quantumvis autem hoc ita, & accusatio generaliter permissa sit, ob varios tamen defectus & causas accusare va-

ria hominum genera prohibita reperiuntur, & hodie quoque sunt; cùm ab ea removeantur, ob defectum corporis vel animi furiosus, mente captus & prodigus: uti etiam surdus & mutus à natura, Decianus *Tract. Criminal. Lib. 3. cap. 1. n. 1. 3. & 16.*

Ob defectum ætatis pupillus, l. Qui accusare cit. V. Itaque, & can. Prohibentur 14. pr. 2. q. 1. Nisi de crimine læsæ Majestatis, l. In quæstionibus 8. ff. ad L. Jul. Majest. vel hæreseos; quia hæc Majestatis crimini æquiparatur, c. Vergentis 10. de Hæreticis, vel nisi, ut dictum, suam aut suorum injuriam prosequatur; hoc enim casu eum cum tutoris consilio admitti, liquet ex can. Leffis, 15. q. 3. & l. Cæris 2. §. 1. ff. de Accusat.

Ob sexum mulier, l. Qui accusare, 28. V. Itaque, & can. Prohibentur cit. exceptò iterum casu, quòd suam suorumve injuriam prosequitur, l. 1. ff. Rubr. cit. & l. De crimine 12. C. de His, qui accusari non poss. can. 1. can. Ex. eo 2. can. Legris 15. q. 3. sicut & læsæ Majestatis, hæresis, l. In quæstionibus & c. Vergentis cit. aliisque iis similibus aut affinis criminibus, Farinac. q. 12. cit. n. 16.

Ob defectum statûs servus; cùm enim agere nequeat in Civilibus, l. Servus 6. C. de Judiciis, multò minus in Criminalibus agere valebit, can. Canonica 6. can. Accusationes 7. Sc. 3. q. 5. & l. Quoniam 26. C. ad L. Jul. de Adult. Nisi in Divinæ & humanæ Majestatis læsæ, l. Si quis 20. C. de His, qui accusari fraudatæ annonæ, falsatæ monetæ, fraudatæ censûs criminibus, l. Vix certis 53. ff. de Judiciis & cùm domini sui defert interfectorem, l. 1. C. de Precib. Imp. off. vel dominum suum acculet de suppressis tabulis testamenti, quòd libertatem sibi relictam asserit, l. Vix certis cit. pr. & l. Nullo 7. ff. ad L. Cornel. de Fals.

B

Quam

Quam tamen dominos accusandi licentiam *l. Si quis cit.* ad Majestatis crimen restrictam existimat Ant. Matthæus de *Crimin. Tit. de Accusat. cap. 1. n. 4.* contra alios, ad aliarum *l. cit.* correctionem excludendam, particulam taxativam tantum ex *l. Si quis cit.* eliminantes apud *cit.* Gonzalez n. 8.

29. Ob delictum infames & criminosi, *l. Qui accusare cit. can. Infames, 16. q. 1. & can. Quarendum 2. q. 7.* Jure quidem Civili infamia Juris, hoc est, qui damnati sunt iudicio aliquo publico seu tali, quod infamiam irrogat: vel, qui ipso Jure sine condemnatione eam incurrunt, *l. Is, qui iudicio 4. ff. de Accusat.* Canonico autem etiam infames infamia Facti, & criminosi quoque nondum accusati, *can. Si qui sunt 2. q. 7. cit.* Clarus *q. 4. à n. 9. & Farinac. q. cit. n. 17.* Propter eandem causam ab accusatione arcentur, qui ipsi in reatu sunt: donec soluti fuerint, aut damnati quidem, sed salva libertate, civitate & existimatione, *l. Neganda 19. ff. hac Rubr. & l. Si quis 5. ff. de Publ. judic.*

30. Ob Sacramentum miles, qui stipendia meret, *l. Qui accusare cit.* ne hac occasione à signis avocetur: & ob imperium Magistratus, qui habent jurisdictionem & Magistratum talem gerunt, ex quo ipsi in jus vocari non possunt, *l. Qui accusare, & can. Prohibentur cit.* Decianus *Tract. & Lib. cit. cap. 15. & 16.*

31. Ob turpem quaestum, vel ejus aut calumniae suspensionem, qui duo judicia adversus diversos diversorum criminum reos subscripta habet, *l. Cum rationibus 16. C. de His, qui accus.* vel pro pecunia accusare, aut ab accusatione desistere sunt parati, *l. Is, qui iudicio 4. ff. de Accusat.* uti & pauperes sive ii. qui minus quam quinquaginta aureos in bonis habent, *l. Nonnulli 10. ff. Rubric. cit.*

Nisi tamen, eos bonæ conversationis & honestæ vitæ esse, constet, Glossa in *l. cit.* Decianus *cap. 22. n. 16.* & demum, qui falsum testimonium subornati dixerunt, *l. Alii 9. C. de Accusat.*

Ob reverentiam filius parentem, *l. Qui accusare cit.* libertus patronum vel ejus heredem, *l. fin. alumnus educatorem, l. Iniquum 17. frater fratrem vel fororem, l. Si magnum 13. & l. Si fororem 18. familiaris eum, cujus familiaritati inhæsit, l. Si quis 20. C. de His, qui accus. vasallus dominum, Pirthing ad hanc Rubric. n. 6.*

33. Addendi his videri possunt Clerici, præsertim familiares respectu Episcopi: & Religiosi respectu sui Abbatis aut alterius Prælati Regularis, Sed Jure utriusque, Clericis quidem Episcopi sui accusatio, vel saltem denuntiatio ipsius etiam familiaribus, *c. Nulli 5. Abbatis autem sive Prælati sui delinquentis Monachis ac Religiosis, c. Illa 3. c. Ex parte 11. permissa est; quod ea spectet utilitatem Ecclesiæ vel Monasterii, cujus interest, pro pastore & administratore lupum aut dissipatorem non habere, Gonzalez in c. Ex parte cit. n. 2.*

34. Neque Episcopum & Abbatem hac in re eximit ipsis debita reverentia & obedientia: cujus ratione Pastorum ac Præpositorum suorum accusatio subditis prohibetur, *can. Sententia 11. & can. Oves 12. & c. 2. q. 7.* quia pendente accusatione Prælato: & quamdiu is officio non privatur, obedientia deneganda non est: nisi præcipiat, ut desistatur ab accusatione; tale enim præceptum, tanquam injustum & in Ecclesiæ vel Monasterii detrimentum cedens, non obligaret, *c. Olim 26. Panormit. in c. Ex parte cit. n. 4.* propter quam Juris, Prælati accusationem permittentis, dispositionem à Clerico & Monacho Episcopum vel Ab-

vel Abbatem accusaturo veniam petendam, cum laudato Interprete, n. 6. & Speculat. de Alore §. Unico n. 18. negat Sanchez Lib. 6. Moral. cap. 12. n. 19.

35. Ob odium inimicus capitalis aut aliis valde infestus, respectu ejus, quem averfatur, c. Meminimus 13. & c. Repelluntur 7. quò textu ad accusationem non admittuntur etiam inimicis cohabitantes, cum eisque frequenter versantes; quòd, ejusdem voluntatis & affectionis esse, credantur, cujus sunt ii, quorum sunt domestici ac familiares. Item, qui contra aliquem in causa criminali testimonium perhibuit, respectu ejusdem causæ, c. Cum P. 10. quòd ejus accusatio præsumatur ex odio proficisci. Quæ causa est, cur etiam non admittatur criminofus adversus alium criminofum, can. Qui crimen, 6. q. 11. Paganus vel Hæreticus aut Judæus contra Christianum & Catholicum, can. Pagani, 2. q. 7. & laicus contra clericum, can. Nullus, can. Laico & c. Cum P. cit. Multò minùs clerici criminaliter accusare possunt laicos, can. Sicut, 9. q. 7. cit. præsertim, cum sanguinis pœna infligenda venit, c. Sententiam 9. Ne Clerici vel Monachi &c. ex quibus aliisque causis ab accusatione repellentibus latè Decianus Tract. & Lib. cit. à cap. 6. Clarus q. 14. & Farinac. q. 12. cit.

36. Rectè tamen hi aliique DD. notant, sicut pupillum ac mulierem, ita pleròque alios ex recensitis ab accusatione non repelli non solum, quando suam aut suorum injuriam prosequuntur: sed etiam, quando de Ecclesiæ, Monasterii, vel alia publica utilitate agit, arg. c. De illa,

37. c. Nulli & c. Ex parte cit. Uti &, quando agit de crimine læsæ Majestatis, hæresis, simoniæ, sacrilegii, latrocinii, assassinii, testimonii falsi, falsatæ monetæ, fraudatæ annonæ, census aut pecu-

niæ publicæ &c. per text. aut arg. l. Famosi 7. ff. ad L. Jul. Majest. & l. Vix certis cit.

Sicut accusare, sic etiam accusari generaliter possunt omnes delinquentes, nullà ætatis aut sexûs habitâ ratione: dummodo non careant ad delinquendum requisitò usu rationis: ob cujus defectum accusari nequeunt infantes, furiosi, amentes, l. Infans 12. ff. ad L. Cornel. de Siciariis & l. Divus 14. ff. de Offic. Præsidi.

Dixi, Generaliter; quia præter istos accusari & condemnari nequeunt Imprimis mortui ante condemnationem, l. Ex judiciorum 20. ff. de Accusar. l. 1. &c. C. Si reus vel accus. mort. quia crimina mortalitate extinguuntur: nisi fuerint Majestatis (non quomodocunque, sed perduellione & hostili animò in Republicam vel Principem) læsæ, hæresis & similia, l. fm. junctâ Glosâ ff. ad L. Jul. Majest. & l. Manichæos 4. §. 4. C. de Hereticis. Imò etiam vivus accusari nequit post lapsum temporis, quò actionibus criminalibus præscribi, Lib. 2. Tit. 25. à n. 128. est dictum. Deinde Papa, Imperator, Rex & quicumque superiorem etiam in solis temporalibus non recognoscunt, Hostien. in Summa, hæc Rubr. n. 7. Imò etiam Imperatoris legati, Magistratus populi, durante eorum officio: nisi circa hoc delinquant &, qui Reipublicæ causâ absunt, l. Hos accusare cit. Et demum à loco judicii absentes can. Accusatorum, 2. q. 8. saltem de crimine capitali, atque ita; ut tempore absentiaæ propositi criminis accusatio nequeat finiri, reusque condemnari, l. Absentem 6. C. de Accusar. quia non debet quis condemnari indefensus; ne contingat condemnari innocentes. Sed, licet hoc ita sit, spectatò Jure, usu tamen aliud receptum, liquet ex dictis Lib. & Tit. 2. n. 51.

B 2

Dobiam

40. Dubium nunc primò est, an, ut accusationem infamia præcedat, sit necesse. Ratio dubitandi est; quòd accusatione, quam non præcedit infamia, lædatur exultimatio delinquentis; ac proinde adverteretur legi Charitatis, famæ, atque existimationis alienæ per occulti delicti manitentionem læsionem inhibentis. Verùm, quia accusatio spectat Reipublicæ utilitatem publicam, delinquentis occulti accusationem Charitati aut Justitiæ adversari, cum S. Thoma 2. 2. q. 68 art. 1. & aliis DD. merito negat Card. de Lugo de I. & I. disp. 37. n. 76. & 167. quòd infamia accusationi prævia non exigatur ullò Jure: & istius textus, ad criminalem processum delinquentis diffamationem aut huic æquipollentia criminis indicia exigentes, exaudiendi sint de iudice, procedente per viam inquisitionis, ab accusatione eò maximè differentis; quòd; ut hanc inscriptio, inquisitionem verò infamia præcedat, sit necesse, c. *Qualiter* 27. V. *Verùm ita, hęc Rubr. & c. Licet* 31. post *pr. de Simonia*.

Neque in contrarium facit; quòd ad criminum punitionem secundum notitiam publicam sit procedendum; quia hujusmodi notitia, non per solam diffamationem, eive æquipollentia indicia aut facti evidentiam habetur: sed etiam per depositiones testium, quos accusator producit, aliisque allegationes: quibus in iudicio legitime probatum crimen, occultum desinit, & publicum incipit esse, ut *l. cit.* Doctor Angelicus observat.

41. Dubium secundo est, an quis ad accusandum obligetur. Negant id aliqui, eà persuasi ratione; quòd ex quocunque crimine in Reipublicam redundans damnum viâ denuntiationis tolli valeat, aut impediri. Sed melius alii utuntur distinctione: & licet injuriam aut damnum, per crimen sibi illatum, à quo-

vis remitti, arg. c. *Si de terra* 6. de *Privileg.* & l. *Quæritur* 14. §. 9. ff. de *Edilit. Edict.* atque insuper si, ut plerumque solet, Reipublicæ, per crimen læsa, solà delinquentis denuntiatione consuli valeat, a accusationem omitti posse, arg. l. *Unic.* c. *Ut nemo invitus agere* & can. *Si quem*, 2. q. 3. cum *Glossa in can. Quapropter* 46. V. *Deferre*, 2. q. 7. & *Angeio V. Accusatio* n. 2. facile concedant; casu tamen, quò spirituale aut etiam temporale damnum Reipublicæ ex crimine impendens non, nisi institutâ accusatione criminali, impediri potest, accusandi obligationem agnoscunt cum S. Thoma 2. 2. q. 69. art. 1. & *Sylvestro V. Accusatio* q. 2. quòd lex Charitatis quemvis obliget ad consulendum communi bono, quandocunque licitè & sine gravi incommodo potest.

Non malè tamen Sanchez *Lib. 6. Consil. dub. 28. n. 1.* addit, si crimen probare possit; quia id legitime probare non valens accusandò injuste læderet famam rei, sèque exponeret poenæ calumniatorum, quin Reipublicæ consulere-tur.

Dubium tertio est, an accusationi necessariò præmittenda sit admonitio secreta. Affirmat id *Sylvester V. cit. q. 3.* juxta illud, *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te & ipsum solum* Matth. cap. 18. V. 14. Negat *Glossa in c. Licet* 31. V. *Inscriptio, de Simonia* S. Thomas in 4. disp. 19. q. 2. art. 3. *quæstiunc. 1.* & *Abulensis in Matth. cap. cit. q. 97. ad 6.* Quorum in speciem pugnantes Opiniones conciliari possunt ope distinctionis; Velenim crimen omnino occultum, & certa spes est, delinquentem secretâ admonitione corrigendum, & damnum tertio privato vel Reipublicæ illatum aut impendens justâ satisfactione compensandum, aut impediendum? Et tunc admonitionem

nitiohem præmittendam, docet lex Charitatis, exigens; ut minimò, quò poffumus, proximi, difpendiò publica & privata damna tollantur & avertantur, Sanchez *l. cit. dub. 28. n. 6.* & Lefsius *Lib. 2. de*

43. *J. & J. cap. 30. n. 12.* Vel reus de crimine publicè diffamatus: aut, fi diffamatus non est, Reipublicæ vel etiam tertio privato imminet grave damnum, v.g. cædes, aut incendium, quòd secretâ admonitione non tollendû prævidetur, aut rationabiliter iudicatur? Et tunc nulla opus est monitione; quia tali casu, sicut punitionem sic & delationem criminis exigit bonum Reipublicæ, prævalens privato, vel periculum proximi: cuius, tanquam injuriam patientis, conditio melior est, quàm hanc inferentis. Ita *citr. Sanchez n. 6. junctò cap. 2. dub. 5. n. 9.* & Lefsius *n. 10. § 13.*

44. Dubium est quartò, an desistere liceat ab accufatione jam inchoata. Non licere casu, quò accusandi obligatio datur, colligitur ex dictis. Casu autem, quò accusator ad id non tenetur, accufationem liberè deleri poffe, desumi videtur ex *c. Licet 14.* ubi Canonici Bisuntini à sui Archiepiscopi accufatione sine pœna recesserunt.

Sed esto, hoc procedat casu, quò accufationis libellus iudici nondum est oblatu; sicut accidit in casu *c. cit.* deferi tamen capta accufatio sine abolitione impunè, hoc est, quin pœna S. C. Turpiliani incurrantur, nequit, postquam ob-

45. lato iudici libellò, inscriptio est facta, per text. *l. Quasitum 5. ff. ad S. C. Turpil.* & argumentum à contrario ductum ex *can. fm. ibi Si quem panituerit accusasse criminaliter & inscriptionem fecisse, junctâ Glossâ V. Panituerit, 2. q. 3.* Ratio est; quia tali casu contracta jam est obligatio probandi delictum, & perseverandû usque ad sententiam, vel subeundi pœnam Talionis, Panormit. *in c. Licet cit. n. 6.*

cùm publicè interfit, accufationem jam captam non intermitti; ut, si ea vera, delictum puniatur: si falsa sit, plectatur calumniator; quòd temerè in innocentis famam grassari sit ausus, Vallens, *ad hanc Rubric. §. 2. n. 8.*

Duo tamen hòc locò DD. notant. Prius est; quòd ab accufatione criminis publici, quam minatus est, accufationis libellò nondum porrectò, desistens, ad reum accufandum postea non amplius sit admittendus, ut colligitur ex *c. cit. § 1. Accufationem 6. C. de His, qui accus.* Is autem, qui post oblatum libellum & inscriptionem sine accusati consensu vel accufationis omittendæ licentiâ, à iudice ex iusta causa, v.g. quia per errorem accufavit, impetratâ, à publici criminis accufatione desistit, præterquam quòd ab eiusmodi accufatione, si eam prosequi velit, repellatur, *l. Qui desiterit 2. ff. § 1. Quamvis 3. C. ad S. C. Turpil.* incurrit alias pœnas ejusdem Senatûs - Consultû, scilicet pœnam quinque librarum auri filco applicandam, *l. Prævaricationis 3. in fine, ff. de Prævaricat. & infamiam, l. Si pro eo 2. C. ad S. C. cit.* atque insuper in expensis & damnis punitur, *l. Qui crimen 3. C. de His, qui accus. non poss.* Dixi, Publici; quia à privati criminis accufatione sine rei vel iudicis consensu desistens pœnâ solum extraordinariâ, arbitriò iudicis infligendâ, punitur, *l. Si quis 7. §. 1. ff. ad S. C. Turpil.* Sylvester *V. cit. n. 8.* & Lefsius *cit. cap. 30. n. 18.* Potterius; quòd accusator casu, quò se errasse & quem accufavit, innocentem esse, advertit, desistere valeat ac debeat ab accufatione: uti etiam, cùm advertit, crimen à se non posse probari, Sylvester *V. Accufatio, n. 6.* & Lefsius *cit. cap. 30. n. 14.* Quibus tamen casibus, ut calumniatorum pœnam effugiat, probare debet, se iustâ causâ seu probabili errore ductum ad accufan-

cusandum, aut legitimæ probationis copiam, quod v.g. testes mortui vel absentes sint, aut datam fidem fefellerint, sibi intercidisse, ut paulo ante est insinuatū, & notat Panorm. in c. fin. de Calumniat. n. 5.

48. Dubium quinto est, an, accusatione defertâ, accusatus sit absolvendus. Suadet id tritum, quò, actore non probante, reus dicitur absolvendus, c. fin. §. Sanè, de Jurjurando & l. Qui accusare 4. C. de E. deno. Nihilominus adhibenda est distinctio; vel enim accusatus de crimine aliquo graviter infamatus est, vel non? Si prius; super crimine illo inquirendum est, juxta c. Qualiter 24. verba, Si per clamorem & famam ad aures superiorum pervenerit, & ibi DD. Si posterius, tum, licet super veritate criminis nequeat, inquiri tamen potest super ejus fama; sicut super fama Archiepiscopi Bifuntini inquisitio commissa est, c. Licet cit. in fine: & modicis infamiae indicis, aut solâ personæ probæ denuntiatione præcedente, fieri posse, cum Panormit. in c. cit. n. 17. & Claro §. fin. cit. q. 6. n. 4. docet Gonzalez in c. cit. n. 11.

Neque contrarium persuadet tritum in contrarium adductum; quia de Civili tantum: non etiam de Criminali judicio procedit; cum in isto, accusatore etiam nihil agente, in accusati diffamati crimen & in suspecti famam inquiri, sacri Canonnes permittant.

49. Dubium est sextò, an accusatio ejusdem criminis iterari valeat adversus reum, de eo semel per sententiam absolutum. Ratio dubitandi est; quòd res inter alios acta, iis tantum, inter quos acta est, non etiam aliis præjudicet, c. Quamvis 25. de Sent. & re judic. & l. 1. §. 1. Res inter 2. etiam Criminalibus causis, l. Juris 3. C. Quibus res judic. non nocet.

Nihilominus ejusmodi criminis accusationem, neque ab eodem, neque ab

aliis iterari regulariter posse, cum Claro §. fin. q. 57. n. 1. Covarruvia Lib. 2. Var. cap. 10. pr. & Farinacio q. 1. n. 51. rectè defendunt DD. magnò numero relati à Barbola in c. De his 6. n. 2. propter claros textus c. cit. & l. Si cui 7. §. 2. junctâ Glossâ V. Accusari, l. Senatus 14. ff. 1. Qui de crimine 9. C. de Accusat. Ratio est partim; quòd de delicto hominis non debeat sæpius quæri, l. Licet 6. §. fin. ff. Nauta, canones &c. aliàs enim ipsius innocentia nunquam foret tuta: partim verò propter exceptionem rei judicatæ; quæ revera etiam alteri denuo accusaturo obstat; quia, ut pulchrè Donellus in l. Sape 63. ff. de Re judicata, accusatio respiciens publicum interesse omnibus de populo competit collectivè, & non ut singulis. Unde, qui in bonum Republicæ criminaliter agit, totum istius & populi jus in judicium deducit: quò proinde per sententiam absolutoriam superatò, Republicæ & omnibus eam constituentibus præjudicatur; quòd cum eo omnes egisse videantur: sicut, si dominus unius litis plures procuratores constituat in solidum, sententia contra istorum unum lata domino nocet perinde, ut si omnes succubuissent, c. Si duo 6. de Procurat. in 6. & l. Pluribus 32. ff. eadem. Rubr.

Sed hoc de eodem: non de diversis criminibus procedit, cum ab uno absolutus de alio, etiam ex eodem facto orto, crimine accusari apertè permittatur l. Qui de crimine cit. ubi Bruneman, n. 6. Deinde super eodem etiam crimine id regulare duntaxat: non perpetuum est; cum non desint varii casus, quibus iterata ejusdem criminis accusatio est permissa.

Primò quidem, si de crimine Civileriter tantum & ad privatum interesse actum sit, actioni criminali locum esse, exploratum est ex l. 1. C. Quando civilis actio præjudicet crimini.

Secundò

Secundò fi, cùm criminaliter ageretur, reus abfolutus vel condemnatus fuit per viam exceptionis, in iudicio propofitæ ad illum, non puniendum, fed folummodo ab accufatione vel teftificatione repellendum, Decianus *Tract. Criminal. Lib. 3. cap. 30. n. 2. in fine.* Addit Covarruias *cit. cap. 10. n. 5. limit. 8.* & alii, fi contra eum proceffum fuit per viam Inquifitionis vel Denuntiationis. At melius hoc negant *cit.* Clarus *q. 57. n. 8.* & Decianus *cit. cap. 30. n. 5. & 6.* cùm propter Praxin contrariam: tum verò; quod inquifitio, uti & ad vindictam publicam propofita denuntiatio, fuccedat loco accufationis.

51. Tertiò fi, cùm per viam accufationis procederetur, abfolutus tantum fuit ab obfervatione iudicis; quòd v.g. accufator non legitimus aut libellus efferet ineptus; hòc enim casu eum accufare alius non prohibetur, *l. Libellorum & can. Prohibentur cit. junctâ Gloffâ V. Abolitione.*

52. Quartò, fi à criminis accufatione liberatus est per viam transactionis; quia licet, cùm hæc fuit valida, accufari nequeat ab eo, quocum est transactionis: accufari tamen reus poterit ab alio, inftitutum novò proceffu, Clarus *q. cit. q. 57. n. 6. junctâ q. 58. n. 4.*

53. Quintò, nifi fecundus accufator probet, aut faltem indicia afferat accufationis non fideliter inftitutæ, vel collufionis inter primum accufatorem & reum accufatum; tali enim casu primi accufatoris dolus non obftaret fecundo, pro quo accufare volente militat favor publicus; ne delicta maneant impunita, *l. Prævaricationis 3. §. 1. ff. de Prævaricat.* Panormit. *in c. De his cit. n. 8.* & Clarus *q. 57. n. 5.*

Sextò, nifi accufator fecundus fuam aut fuorum injuriam profequatur, & per proprium juramentum doceat, fe accu-

tionem ab alio inftitutam ignoraffe, *l. Si cui 7. §. 2. ff. de Accufat.* Gloffâ *fm. in c. De his cit. ubi Panormit. n. 9.* & Decianus *cit. cap. 30. n. 23.*

Septimò, fi abfolutus aut punitus tantum fuit in foro Confcientiæ interno; quia in isto facta accufatio & punitio non ad vindictam publicam & Reipublicæ per crimen læfæ fatisfactionem: fed ad Dei tantum peccatò offenfi reconciliationem tendit, Gloffâ *fm. in cit. c. cit.* Panormit. *n. 3.* Clarus *n. 10.* & Decianus *n. 28.*

Octavò, fi crimen efferet fori Mixti, v.g. adulterium, ufura, facrilegium, magia; cum à tali crimine in uno tribunali abfolutum vel condemnatum in alio diverfi ordinis tribunali denuo accufari aliquando poffe, pateat ex dictis *Lib. 2. tit. 2. à n. 97.*

ARTICULUS III. De Denuntiationibus.

SUMMARIUM.

56. Hæc vel Evangelica, vel Canonica, vel Judicialis est.
57. Ordo fervandus in Evangelica,
58. Ferè omnibus competente,
59. Ejus tamen quidam confilium tantum:
60. Alij etiam præceptum agnoscunt,
61. Paucis casibus exceptis.
62. Ejus Ordini renuntiare poffe, negantium
63. Et affirmantium verior Opinio.
64. Et defaño renuntiat in Societate JESU.
65. Non denuntiat plenè emendatus.
66. Canonica vel Generalis est, vel Specialis:

67. Qua-